

Läsnyckel

Splej 5: Mysteriet med smitarna

Torsten Bengtsson

Illustratör: Katarina Strömgård

Den femte delen i mysterierien om kompisgänget "Splej" som har sin egen nyhetskanal. Jamal och Peo råkar ut för en smitningsolycka samma kväll som det blir inbrott i moskén. Vem körde på Jamal och vilka ligger bakom inbrottet? Ett mysterium som löses bäst av Splej!

Innan du läser

Titta på omslaget. Vad föreställer bilden? Vad tror du har hänt med killen som ligger ner? Läs baksidestexten. Hur ser det ut att vara med Jamal, tror du att han kommer klara sig? Personen som kört på Jamal smiter från platsen – varför tror du att någon flyr från en påkörning?

Vad kan det vara för mystiska saker som sker i moskén? Tror du att det kan finnas något samband mellan bilolyckan och det som händer i moskén?

Läs kapitelrubrikerna och fundera över om de ger ytterligare ledtrådar till handlingen. Om du tittar noga på ordet Splej på omslaget så förstår du kanske varför gruppen kallar sig det. Du kan kanske också räkna ut vad var och en har för roll?

Under läsningen

Nära döden

Har du någon gång varit med om en otäck händelse där det kunde gått riktigt illa? Vad hände då? En nära döden-upplevelse behöver inte handla om att man råkar ut för något som gör att man skadas. Det kan vara att en bil kör precis framför en när man ska gå över en gata, eller sekunden när man håller på att snubbla ner för en trappa. Hur känns det?

Varför tror du personerna som sitter i bilen väljer att smita från platsen? Finns det någon bra anledning att smita från en olycka tänker du? Tror du Jamal kommer klara sig?

Kapitlet innehåller några ord och uttryck som ibland förekommer i bil-sammanhang bland

annat: *kurva, får sladd, står på tomgång*. Vad menas med dessa ord/uttryck? Finns det några andra sådana ord/uttryck som man använder i trafiken? Googla gärna!

Ett livstecken

Alla i kompisgänget hanterar sin oro för Jamal på olika sätt, hur tycker du att man kan se Lollo, Peos och Esters oro? Känner du igen dig i någon av karaktärerna?

Alla har olika sätt att bemöta oro, vad gör dig orolig eller hur hanterar du din oro? Föreställ dig olika situationer som kan göra dig orolig och hur du skulle reagera på dem. Diskutera och jämför med en klasskompis!

Möte i stugan

När polisen först pratar med Peo kommer han inte ihåg alla detaljer kring händelsen, när Ester sedan frågar kommer han ihåg mer. Ibland kan man behöva ledtrådar eller sammanhang för att komma ihåg saker. När Jamals pappa berättar om grisen kommer Peo plötslig ihåg grymtandet på släpet.

Testa ditt minne!

Minnesleken börjar med att läraren lägger fram ett antal olika föremål på ett bord. Eleverna får 20 sekunder på sig att försöka memorera vilka objekt det är som ligger på bordet sen lägger läraren över ett skyнке. Leken kan sedan slutföras på två olika sätt: antingen kan man i grupper skriva ner vilka föremål som låg på bordet – de som får flest rätt vinner! Alternativt kan läraren plocka bort tre föremål och då ska man gruppvis försöka lista ut vilka föremål det är som saknas. Lycka till!

På jakt efter ledtrådar

Var hade du börjat leta ledtrådar om du var där?

Jamal var inte där och kunde berätta om moskén. Sök tillsammans med några klasskamrater information om moskéer. Varför går man till moskén, hur ser de ut, på insidan och utsidan, finns det några viktiga föremål eller regler i en moské? Ni kan både leta i texten och googla!

Ännu flera ledtrådar

Hade du vågat hoppa över disken och kolla på pappren?

Hur tror du det kommer sig att mannen inte vill hjälpa Splej i deras undersökning och varför är namnet på vem som har hyrt släpet överstruket?

Alla bilar och släp har bokstavs- och nummerskyltar. Ta reda på varför det är så! Betyder bokstäverna och siffrorna något speciellt? Vad fyller skyltarna för funktion?

Utan bevis

Tror du Jonas Ötell kan kopplas till fler brott utöver smitningen?

Vad betyder det egentligen att vara invandrare? Är till exempel Jamal invandrare för att han är troende muslim – trots att han är född i Sverige? Måste man vara troende bara för att man kommer från ett visst land? Varför flyttar eller flyr människor från sina hemländer? Diskutera med dina klasskamrater!

Är det tillåtet att ta sig in på någon annans tomt? Har Splej mer rätt att bryta sig in än de som bröt sig in i moskén? Väg vilka för- och nackdelar deras inbrott kan ha.

Vi samlar bevis

Jonas Ötell verkar inte bry sig om att han har råkat köra på Jamal, hur tycker du den andra killen verkar känna inför påkörningen?

Hur kan Jonas Ötell vara så säker på att de inte har några bevis? Vad är det för bevis Ester ska hämta i huset tror du?

Ett blixtrande slut

Varför ser inte Jonas Ötell dem i trädet först? Vad tror du att han hade gjort om han hade fått tag på Peo och Ester i trädgården? Vad hade du gjort om du plötsligt hade sett någon i din trädgård eller i din lägenhet?

Hur verkar Jonas när Jamal konfronterar honom om olyckan?

Avslutningsfest

Lisa Rask säger att Splej ska vittna i en rättegång mot Jonas Ötell och hans medbrottsling. Vad innebär det att vittna och hur går det till under en rättegång? Ta hjälp av internet och läraren och rita sedan en serie-strip om hur du tror rättegången kommer gå till. Börja serien med att Peo, Lollo, Jamal och Ester kommer till rättssalen och avsluta den med att Jonas Ötell och hans medhjälpare får en dom. Vilken dom de får bestämmer du!

Efter läsningen

Vad tyckte du var bra i boken?

När var det som mest spännande?

Finns det något du hade velat ändra på som du tycker skulle gjort boken mer spännande?

Vilket tema tycker du är viktigast i boken?

Journalistik

Spela in ert egna nyhetsreportage!

Börja med att leta upp en nyhetsartikel (eller leta efter en nyhet som kanske finns i din närhet) som ni vill göra till ett nyhetsreportage. Titta sedan på olika nyhetsinslag: hur är nyhetsuppläsarna klädda, hur ser det ut där de filmar, var är filminslagen inspelade (i förhållande till vilken nyhet som läses upp), vilken typ av frågor är det som ställs?

Nu kan ni börja skriva ett manus där ni bestämmer vilka frågor som ska ställas och hur de ska besvaras. Välj också vem som ska spela vilken roll och vem som ska filma. När man ska spela in en film behöver man också hitta en plats man tycker passar bra.

Nu är det bara att sätta igång och filma!

Religion

I Sverige har vi *religionsfrihet* vilket innebär att man får tillhöra vilken tro man vill. Ta reda på vilka religioner som är vanligast i världen. Hur skiljer sig de olika religionerna åt och

vilka likheter har de? Vad fyller religion för funktion för människor tror du? Vilka för- och nackdelar kan du hitta med religion?

Har du besökt en religiös byggnad någon gång, hur var det i så fall?

Rasism

Jonas Ötell förespråkar rasistiska åsikter, på vilket sätt? Vad säger lagen om rasism? Skolan är skyldig att ha en plan för hur rasism ska motarbetas – vad står det i din skolas plan? Är du nöjd med vad som står där? Blir du utsatt för rasism på din skola så gå till lärare och rektor – de är skyldiga att göra något åt det! Vad kan du göra om du märker att det förekommer rasism på din skola?

Rasism har genom historien haft fruktansvärda konsekvenser för stora delar av världens befolkning. Kan du ge några exempel? Vad finns det för orsaker till rasism? Hur har rasismen förändrats genom tid? Sök gärna mer information på internet eller fråga din skolbibliotekarie om hjälp.

Följ under en vecka hur ofta media skildrar icke-vita personer och i vilka roller du möter icke-vita människor. Hur skildras icke-vita på film, i tv-serier, i spel, videor mm?

*

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!